

14.03.2016 № 92/2016 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016> (дата звернення: 10.10.2020)

2. Military animals: transfer and adoption. U.S. Code § 2583. URL: <https://www.law.cornell.edu/- uscode/text/10/2583>.

3. Official United States Air Force Website. Military Working Dog Adoption Program. URL: <https://www.37trw.af.mil/- Units/37th-Training-Group/341st-Training-Squadron/MilitaryWorking-Dog-Adoption-Program/>.

УДК 614.48:636/639

## МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ ЗАЛЕЖНО ВІД ЇХ ВИРОБНИЧОГО ТИПУ

**Алла КИТАЄВА** доктор с.-г. наук, професор кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва, [allakitaeva123@gmail.com](mailto:allakitaeva123@gmail.com)

**Олена БЕЗАЛТИЧНА**, директор навчально-наукового інституту біотехнологій та аквакультури, канд. с.-г. наук, доцент кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва, [spectvppt@ukr.net](mailto:spectvppt@ukr.net)

Одеський державний аграрний університет  
м. Одеса, Україна

Молочне скотарство серед інших галузей тваринництва найбільш трудомістке за технологією, але надзвичайно важливе у соціальному плані.

Підвищення продуктивності і племінних якостей корів ґрунтується на удосконаленні генофонду різних порід шляхом використання селекційно-генетичних досягнень, а також застосування новітніх біотехнологічних систем відтворення та науково обґрунтованої годівлі й прогресивної технології виробництва продукції.

Рівень молочної продуктивності корів залежить від багатьох факторів, у тому числі й від породи, спадковості, умов годівлі й утримання, фізіологічного й екстер'єрно-конституціонального стану, віку першого парування, типовості корів у молочному або комбінованому чи м'ясному напрямках. У молочному скотарстві з цією метою використовують коефіцієнт виробничої типовості тварин (КВТ).

Визначення коефіцієнта виробничої типовості у віковому аспекті проводили в господарських умовах «Агрофірми Петродолінська» Овідіопольського району Одеської області України у повновікових корів української червоно-рябої породи 3-8 лактації за методикою Ничика [2005]. Умови годівлі й утримання піддослідних корів були оптимальними й відповідали зоотехнічним вимогам.

Корів оцінювали за екстер'єром шляхом взяття промірів та визначення індексів будови тіла за загальноприйнятими методами. Живу масу корів визначали за способом Трухановського з використанням коефіцієнта «2». Надій молока за лактацію визначали за даними племінного обліку. Цифровий матеріал опрацьовували методом варіаційної статистики за В.П. Коваленко з співавторами [2010].

В результаті проведених досліджень встановлено, що середній надій молока повновікових корів 3-8 лактацій становить  $5131 \pm 495,28$  кг, але в межах кожної лактації він дещо відрізнявся. Так, найвищий надій мали корови 8-ї лактації, а найменший – сьомої. Перевищення надою молока корів восьмої лактації порівняно з середнім надоєм по досліджуваному поголів'ї становить 1036 кг або 20,2%.

Корови різного віку у лактаціях мали відмінності й за живою масою. У середньому жива маса повновікових корів становила  $626 \pm 22,01$  кг. Більш меншу живу масу мали корови 3-6 лактації, а більш високу 7-ї лактації, яка становила  $680 \pm 36,23$  кг. Корови 7-ї лактації переважали

середню живу масу усіх досліджуваних корів на 54 кг або на 8,6%. Коефіцієнт мінливості живої маси в середньому становив 7,9%. Найвищий він був у корів 5-ї, а найменший – 7-ї лактації.

За критерій кореляційної залежності молочної продуктивності і живої маси корів у молочному скотарстві прийнято коефіцієнт молочності. Підвищення живої маси доцільно проводити до тих пір, поки не почне суттєво зменшуватися коефіцієнт молочності, який свідчить про напрям типу продуктивності корів. Живу масу корів можна збільшувати доти, поки не буде зменшуватися молочний тип тварини. При зміні молочної типу у напрямі м'ясного, домінанта молочної продуктивності гальмується і у тварин домінує м'ясна продуктивність.

В середньому по досліджуваному поголів'ї корів коефіцієнт молочності станове  $7,91 \pm 0,74$ , але в межах кожної лактації він має деяку мінливість. Так найвищий він у корів 8-ї лактації ( $9,84 \pm 1,55$ ), а найменший у корів 5,7,4 лактацій, що узгоджується з надоем за ці місяці лактації. Чим вищий коефіцієнт молочності корів, тим вищий у них надій за лактацію.

Коефіцієнт мінливості показника молочності корів свідче про діапазон його варіацій. Чим більш високий коефіцієнт мінливості, тим більш не вирівняний досліджуваний показник.

Розрахований нами коефіцієнт виробничої типовості корів станове в середньому  $2,75 \pm 0,39$  з коефіцієнтом мінливості 31,5. Найвищий він у корів 5-ї лактації ( $3,16 \pm 0,53$ ), а найменший 7-ї лактації ( $2,14 \pm 0,14$ ).

Визначаючи надій молока залежно від виробничої типовості корів встановлено, що виробничий тип тварин впливає на величину надою молока. Зі збільшенням цього показника підвищується і надій корів. У стаді досліджуваних корів найбільш продуктивними будуть корови з коефіцієнтом виробничої типовості від 2,6 до 4,0.

Молочна продуктивність корів залежить від багатьох факторів у тому числі й від відтворної здатності. Тому підвищенню відтворної здатності корів приділяється велика увага. Одним з показників відтворної здатності є сервіс-період. Корова кожного року повинна мати теля. Чим довше після отелення корова залишається не заплідненою, тим вищий надій одержують за всю лактацію. Однак у розрахунку на один день лактації надій значно зменшується порівняно з нормальною тривалістю лактації.

Нормальною тривалістю сервіс-періоду для корів вважається 56-84 дні. Така його тривалість дає можливість кожного року одержувати від корови теля, та найбільшу кількість молока за час господарського використання корів. Тому на теперішній час максимальна тривалість сервіс-періоду прийнята за 80 днів, а 81-й день вважається першим днем яловості.

Середня тривалість сервіс-періоду у піддослідних корів станове  $111,37 \pm 10,588$  днів, що більше за загально прийняту норму на 31,36 днів або на 39,2%. Залежно від коефіцієнта виробничої типовості тривалість сервіс-періоду у корів різна. Так, найбільша тривалість сервіс-періоду була у корів з коефіцієнтом виробничої типовості від 3,6 – 4 і перевищувала загально прийняту норму на 46,5 днів або на 58,5%. Найменша кількість днів сервіс-періоду була у корів з КВТ від 1,5 до 2,0.

Характерним є те, що корови з найменшими показниками як коефіцієнта виробничої типовості так і кількістю днів сервіс-періоду, мали найнижчі показники надою молока за лактацію.

Тривалість сервіс-періоду має прямий зв'язок з кількістю одержаних телят за виробничий період від певної групи корів. Чим більша тривалість сервіс-періоду тим менша ймовірність одержати від корови кожного року теля.

Визначення виходу телят на 100 корів залежно від коефіцієнта виробничої типовості свідчить, що в середньому вихід телят від піддослідних груп корів станове 92,2%. Найвищий вихід телят на 100 корів мали корови з КВТ від 1,5 до 2,5 для яких характерна й найменша тривалість сервіс-періоду. Корови, які мали найбільшу тривалість сервіс періоду мали найменший вихід телят. Так, корови з тривалістю сервіс-періоду від 126,5 до 121,8 днів мали вихід телят від 88,7 до 89,7 голів, що на 3,5 і 2,5 гол або на 3,8 і 2,7% менше від середньої по досліджуваної групи. Недоодержання телят приводе до яловості корів і зменшення валового надою молока за рік і лактацію.

На підставі одержаних результатів можна зробити такі висновки:

Середній надій досліджуваних корів –  $5131 \pm 495,28$  кг, жива маса корів –  $626 \pm 22,01$  кг, коефіцієнт молочності –  $7,91 \pm 0,74$ , коефіцієнт виробничої типовості –  $2,75 \pm 0,39$ .

Найвищий надій молока мали корови з коефіцієнтом виробничої типовості від 3,6 до 4,0 ( $5,998 \pm 365,57$  кг), а найменший з коефіцієнтом виробничої типовості 1,5 – 2,0 ( $4160 \pm 236,96$  кг).

Середня тривалість сервіс-періоду становить  $111,3 \pm 10,588$  днів, найменша вона була у групі корів з коефіцієнтом виробничої типовості 1,5–2,0 ( $91,60 \pm 6,668$  днів), а найбільший у групі з 3,6 – 4,0 ( $126,5 \pm 16,263$  дні).

Найбільш економічно доцільно мати корів з коефіцієнтом виробничої типовості в межах 3,1 – 4,0 у яких прибуток від реалізації молока становить  $9634,4 - 9896,7$  грн, що в 1,1–1,4 рази більше порівняно з іншими групами.

### Список використаних джерел

1. Безалтична О.А. Порівняльна характеристика селекційно-господарських ознак корів різних ліній української червоної молочної породи жирномолочного типу / Agrarian bulletin of the Black sea littoral. 2020. Issue. 96. P. 104-110.

2. Безалтична О.А., Стадницька О.І. Кількісні складники та якісні показники молока повновікових корів української чорно-рябої молочної породи. Міжнародна науково-практична конференція: «Стан досягнення та перспективи аграрної науки і виробництва в умовах євроінтеграції». Оброшине, Львів, 2-3 червня 2022р. (Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН України) С. 107-109

3. Безалтична О.А. Молочна продуктивність і вік першого осіменіння корів. «Актуальні аспекти розвитку науки і освіти: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції науково-педагогічних працівників та молодих науковців. Одеський державний аграрний університет. Одеса, 2022. С.2.

4. Morphological profile of the ovaries of highyielding cows on day 0 of the induced sexual cycle. Bezaltuhna J, Roman L., Bogach M., Dankevych N., та інші. Scientific Horizons. 2023. Vol. 26, No. 7. P. 9–18 DOI: 10.48077/scihor7.2023.09.

5. Безалтична О.А., Склярів П., Федоренко С., Науменко С. та інші. Аліментарна неплідність корів та телиць. Дніпро: Журфонд, 2023. 165 с.

УДК: 636.22/.28.064

## ДЕЯКІ АСПЕКТИ РОСТУ ТА РОЗВИТКУ МОЛОДНЯКА ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ РІЗНОГО ПОХОДЖЕННЯ

**Наталія КІРОВИЧ**, канд. с.-г. наук, доцент кафедри технології виробництва і переробки продукції тваринництва, [kirovich.natalya.2017@gmail.com](mailto:kirovich.natalya.2017@gmail.com)

**Леонід ДІДУР**, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти 2 курсу ОНП «Технології виробництва і переробки продукції тваринництва», [ldidur@ukr.net](mailto:ldidur@ukr.net)

Одеський державний аграрний університет,  
м. Одеса, Україна

В останні роки все гостріше постає питання скорочення поголів'я великої рогатої худоби. При цьому дана тенденція характерна не лише для України, тваринництво якої наразі значно потерпає від повномасштабного вторгнення росії. У Європейському Союзі вже восьми рік поспіль також відмічається зменшення поголів'я великої рогатої худоби, при цьому найбільше скорочення відбувається у молочних стадах Німеччини та Франції. На думку експертів, зростання цін на сировину, стрімке розповсюдження вірусу блютангу, зміни клімату, що пов'язані із глобальним потеплінням, низький попит на яловичину, а також низка